

РІШЕННЯ
спеціалізованої ради з присудження
освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва
з галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»
щодо творчого мистецького проекту
аспіранта Тараса Васильовича Хмилюка

**«"MESSA-MEMORIA" М. ПОПОВА
ТА "УРОЧИСТА МЕСА" О. ПОЛЬОВОГО
В КОНТЕКСТІ ОНОВЛЕННЯ СУЧASНОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ МУЗИКИ»**

I. Відомості про спеціалізовану раду з присудження освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва

Разову спеціалізовану раду з присудження освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва утворено рішенням Вченої ради Комунального вищого навчального закладу «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» Дніпропетровської обласної ради від 18 травня 2022 р. (протокол № 6) та затверджено наказом ректора від 18 травня 2022 р. № 38.

До її складу увійшло двоє науковців і троє діячів мистецтва; всі вони є провідними сучасними музикознавцями або концертними виконавцями, а також викладають у ЗВО України (анкети додаються):

- *Варакута Марина Іванівна* – кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри історії та теорії музики КВНЗ «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» ДОР (голова ради, науковець);
- *Купіна Дарина Дмитрівна* – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри історії та теорії музики КВНЗ «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» ДОР (рецензент, науковець);

- *Овчарова Світлана Валентинівна* – Заслужений працівник культури України, доцент, професор кафедри народних інструментів КВНЗ «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» ДОР (рецензент, діяч мистецтва);

- *Кречко Наталія Михайлівна* – Заслужена артистка України, доцент, професор і завідувач кафедри музичного мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв (рецензент, діяч мистецтва);

- *Бойко В'ячеслав Геннадійович* – кандидат мистецтвознавства, доцент, професор і завідувач кафедри хорового диригування та академічного співу Харківської державної академії культури (рецензент, діяч мистецтва).

II. Відомості про здобувача ступеня, його творчого керівника та наукового консультанта

Тарас Васильович Хмілюк народився 9 грудня 1987 р. у селі Рацеве Чигиринського району Черкаської області. Вищу музичну освіту здобув у 2014 р. у Дніпропетровській консерваторії ім. М. Глінки, де отримав диплом спеціаліста з відзнакою, кваліфікацію викладача, артиста, диригента хору. Далі закінчив асистентуру-стажування Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки, про що одержав сертифікат та академічну довідку. 17 травня 2022 р. дістав документ стосовно виконання освітньої складової освітньо-творчої програми доктора мистецтва обсягом 60 кредитів ЕКТС та успішно пройшов попередній захист творчого проекту на кафедрі.

З 2014 р. претендент працює на посаді викладача кафедри вокально-хорового мистецтва Дніпропетровської академії музики ім. М.Глінки. Він є хормейстером хору студентів – лауреата Міжнародних та Всеукраїнських конкурсів, художнім керівником фольклорного ансамблю «Калита», хору хлопчиків «Домінанта», чоловічого вокального ансамблю «Орфеус» і хору ветеранів війни та праці «Амурчани». Здобувач є дипломантом Шостого Всеукраїнського конкурсу хорових диригентів (Київ, 2016 р.), переможцем щорічного Всеукраїнського конкурсу-фестивалю духовних піснеспівів «Від Різдва до Різдва» (Дніпро, 2014 р.), учасником концертів.

Творчий керівник – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри вокально-хорового мистецтва КВНЗ «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» ДОР Юлія Юріївна Чехлата.

Науковий консультант – кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри історії та теорії музики КВНЗ «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» ДОР Світлана Анатоліївна Щітова.

III. Апробація художньої і дослідницької складових творчого мистецького проекту

Апробаційні статті аспіранта, видані у фахових збірниках України за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво», розкривають основні положення творчого проекту, а також його наукового обґрунтування:

1) Хмілюк Т. В. «Урочиста меса» Олега Польового: композиторський задум та його інтерпретація. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*. Дніпро: Грані, 2021. Вип. 1 (20). С. 180–190.

2) Хмілюк Т. «Messa-memoria» М. Попова: канонічне та неканонічне прочитання жанру. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2021. Вип. 44. Т. 3. С. 65–69.

Здобувач виступив на засіданнях кафедри історії та теорії музики, на трьох Всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Він подав матеріали доповідей у наступні видання:

1) Хмілюк Т. В. Хорова духовна музика як головний вектор творчих спрямувань Олега Польового. *Фундаментальні та прикладні аспекти сучасних досліджень: матеріали науково-практичної конференції* (м. Миколаїв, 29–30 квітня 2021 р.). Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2021. С. 13–17.

2) Хмілюк Т. В. Українська меса нового тисячоліття (питання оновлення жанру). *Музичний твір у перетині сучасних інтерпретаційних процесів: матеріали VI Всеукраїнської дворівневої науково-практичної конференції* (м. Дніпро, 12–13 квітня 2022 р.). Дніпро: Грані, 2022 (збірник готовується до друку).

Протягом двох років навчання в творчій аспірантурі відбулися два творчі заходи здобувача за темою мистецького проекту:

- 1) Хмилюк Т. В. «Сторінками духовної музики»: концерт-презентація «Урочистої меси» Олега Польового у перекладенні Тараса Хмилюка. Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки, 31 травня 2021 р.
- 2) Хмилюк Т. В. «Специфіка роботи над трьома компонентами хорового звучання сучасної меси: фізіологічно-технологічним, технічним та художньо-естетичним»: майстер-клас Тараса Хмилюка. Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки, 19 квітня 2022 р.

IV. Аналіз дослідницької компоненти творчого мистецького проекту аспіранта

1. Теоретичним підґрунтам поданого творчого мистецького проекту є праці з літургічного музикознавства західного (латинського) обряду Ольги Зосім, Аделіни Єфіменко, Катерини Загнітко, монографії та статті з музичної регіоналістики (Запоріжжя, Одеса) Тетяни Мартинюк і Рими Розенберг, роботи Сергія Бородавкіна, Романа Корсакова і Тетяни Васько, присвячені «Messa-memoria» Миколи Попова та «Урочистій месі» Олега Польового, розвідки з питань сакральної музики останніх десятиліть.

2. Аспірант виокремлює два різновиди меси, перший з яких стосується головного римо-католицького богослужіння, котре сформувалося у Західній Європі в добу раннього Середньовіччя. Інший – меси як циклічного жанру, призначеного для концертного виконання, який представлено в творчості багатьох композиторів кінця XVIII – початку ХХІ століття.

3. Науковець слушно запримітив синтез західних (римо-католицьких) і східних (греко-православних) літургічно-співацьких традицій у сакральній творчості сучасних українських композиторів, а також вплив на їх духовну музику національної пісенно-фольклорної інтонаційності.

4. Цінним є панорамний огляд здобувачем сучасних хорових духовних творів у контексті інших прикладів жанрів мес / реквіємів, котрі з'явилися в українській музиці за два десятиліття нового тисячоліття.

5. Привертає увагу зіставлення структури канонічного *ординарія меси*, реквієму з кожним зразком – «Урочистою месою» Олега Польового і «Messa-memoria» Миколи Попова – , унаочнене у формі таблиць.

6. «Messa-memoria» Миколи Попова проаналізована з позицій *форми, жанру та стилю*. Значну увагу приділено музично-риторичним *фігурам* та семантичному значенню *тональностей*. Зокрема, виокремлено поширені в середньовічних, ренесансних та барокових творах синтаксичні елементи *catabasis, anabasis, exclamatio* тощо. При розборі «Урочистої меси» Олега Польового застосовано методологію *художньо-інтерпретаційного аналізу*, пов’язаного з новими фактурними й тембровими рисами.

7. Дослідник акцентує увагу на органічному синтезі давніх канонічних домінант меси як літургічного жанру римо-католицької церкви з оновленим, суб’єктивним підходом кожного з авторів стосовно відбору, розподілу, назв їх частин, виконавського складу, ритмічного фактору тощо.

V. Аналіз художньої складової творчого мистецького проекту здобувача ступеня

1. На прикладі «Messa-memoria» Миколи Попова та «Урочистої меси» Олега Польового здобувач демонструє два різні підходи до *аранжування* та два різні методи *музичного аналізу*. Якщо в першому опусі увага приділена перекладу чималої оркестрової партитури на камерний інструментальний склад, то в другому творі трансформації підлягає самий хоровий матеріал (дитячий або ж жіночий хор перемінюється на мішаний).

2. Авторські *переклади* творів здійснені майстерно та без порушення первинного задуму, що виділено самими композиторами.

3. Представлені *концертні програми* за участю великого мішаного хору, органу та інструментальної групи здійснено вперше.

4. Володіння багатою системою *диригентських жестів*, точною та виразною хормейстерською *термінологією*, вміння досконало організувати *репетиційний процес* стали запорукою успішної реалізації мистецького проекту, до якого залучено близько сімдесяти виконавців.

5. У процесі реалізації мистецького проекту аспірантом було створено власну музичну *інтерпретацію* творів, у гармонійній системі якої виразно відчутно і особистість композитора, і *самобутність диригента*, і креативне мислення хорового колективу та інструментальної групи.

6. Відзначимо професійний *виконавський рівень* студентської хорової капели Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки. Не зважаючи на глобальну пандемію, дистанційне навчання, російсько-українську війну та переселення чималої кількості здобувачів за кордон, аспірант вдало провів *апробаційні заходи* у формі концерту, майстер-класу й фінальний концерт, що слугував першим етапом захисту мистецького проекту.

VI. Дискусійні положення

У процесі рецензування творчого мистецького проекту виникла низка зауважень, запитань і рекомендацій до здобувача ступеня:

1. Як відомо, один із шляхів європейської музики до експресіонізму та символізму ХХ століття пролягав через духовні жанри. Чи розглядаєте Ви прояв *символічних тенденцій* в українській хоровій месі ХХ і ХХІ століть та якою саме музичною символікою виражуються *текстологічні символи* у месах Миколи Попова та Олега Польового?

2. Яка, на вашу думку, роль органу в «Урочистій месі» О. Польового в оригіналі та у Вашому прочитанні? Чи не «змазується» *сакральність* органного тембру при додатковому навантаженні органної партії.

3. *Жанр меси* досить широко представлений у творчості сучасних українських композиторів. Якими критеріями Ви керувалися при *виборі матеріалу* дослідження?

4. У роботі розкриваються *дефініції ключових понять*, характерних для музичної медіевістики, зокрема «духовне» і «сакральне», «канонічне» і «неканонічне» («неуставне»), «традиційне» і «новаторське», «літургічне» і «паралітургічне». Утім, не зрозуміло, чому автор увиразнює терміни «не літургічна» (с. 18), «паралітургічна» та «позабогослужбова» (с. 2) музика? Означені категорії є різними за сутністю чи однаковими?

VII. Загальний висновок

Мистецький проект на тему «"Messa-memoria" М. Попова та "Урочиста меса" О. Польового в контексті оновлення сучасної української духовної музики» повністю відповідає Порядку здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні, затвердженному Постановою Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2018 р. № 865 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України від 12 лютого 2020 р. № 89 та від 23 лютого 2022 р. № 151).

Він є одноосібним і завершеним, піднімає важливі для українського музикознавства і вокально-хорового виконавства проблеми; дослідницька складова та апробаційні статті написані з дотриманням норм академічної добродетелі; художня компонента реалізована у вигляді аранжувань та публічних сценічних виступів (концерти, майстер-клас).

Виходячи з мистецької та наукової новизни, важливого особистого внеску здобувача у розвиток сучасного хорового мистецтва, історії та теорії музики, спеціалізована рада присуджує Тарасу Васильовичу Хмілюку освітньо-творчий **ступінь доктора мистецтва** у галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

При проведенні таємного голосування у змішаному форматі рішення підтримали усі п'ять членів ради (протокол додається).

**Голова спеціалізованої ради
з присудження освітньо-творчого
ступеня доктора мистецтва,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
професор кафедри історії та теорії музики
Комунального вищого навчального закладу
«Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки»
Дніпропетровської обласної ради
Марина Іванівна Варакута**

05.07.2022 р.

Підсумки підрахунку голосів
за результатами таємного голосування
у змішаному форматі
членів спеціалізованої ради з присудження
ступеня доктора мистецтва
Хмілюку Тарасу Васильовичу
від «05» липня 2022 р.

Члени спеціалізованої ради:

Варакута Марина Іванівна (голова);
Бойко Вячеслав Геннадійович (рецензент);
Кречко Наталія Михайлівна (рецензент);
Купіна Дарина Дмитрівна (рецензент);
Овчарова Світлана Валентинівна (рецензент).

Кількість членів ради, котрі голосують за розданими бюллетенями: 2

Роздано бюллетенів: 2

Виявилось бюллетенів в урні: 2

Кількість членів ради, котрі голосують за Google-формою: 3

Протокол дистанційного голосування за Google-формою додається.

Результати голосування:

“за” 5,
“проти” 0,
недійсних бюллетенів 0.

Голова ради

Марина ВАРАКУТА

Позначка часу	Присудити освітньо-творчий ступінь "доктор мистецтва" з галузі знань 02 "Культура і мистецтво", спеціальності 025 "Музичне мистецтво" Тарасу Васильовичу Хмилюку?
05.07.2022 14:24:31	Так
05.07.2022 14:26:01	Так
05.07.2022 14:27:42	Так

